

Memo 'Verkenning 'VSO-arrangement in regulier VO'

Datum: juni 2021

Aanleiding

In de bestuursvergadering van 11 november jl. is we gesproken over de forse stijging van verwijzingen naar VSO door regulier VO. Tijdens dit overleg en daarna zijn een aantal actiepunten voor het bureau opgesteld. Eén van de actiepunten die het bureau heeft uitgevoerd is het verkennen van de mogelijkheid om binnen regulier VO een 'VSO-arrangement' op leerlingniveau beschikbaar te stellen.

De gedachte hierachter was als volgt: Sommige samenwerkingsverbanden bieden scholen de gelegenheid om gebruik te maken van een 'VSO-arrangement' in regulier VO: de VO-school vraagt een TLV aan maar voert de begeleiding/ondersteuning van de leerling zelf uit (aanvullend budget hiervoor vanuit SWV 50% van TLV laag). Hiermee zouden we een deel van de geldstroom binnen ons netwerk verleggen en regulier VO in staat kunnen stellen leerlingen meer intensieve ondersteuning te kunnen bieden.

Momenteel hebben wij de situatie waarbij er op leerlingniveau geen aanvullend budget beschikbaar is om wél in het regulier VO de passende ondersteuning te kunnen krijgen. Wij hebben 'alles of niets': VSO of regulier.

Het bureau van het samenwerkingsverband heeft bovenstaand vraagstuk op de volgende manieren verkend:

- 1) Bevragen van VO-scholen die dit schooljaar leerlingen naar VSO hebben verwezen;
- 2) Bevragen projectgroep Samenwerking VO-VSO;
- 3) Ophalen voorbeelden / good practices andere samenwerkingsverbanden.

Hieronder wordt beschreven welke input de verkenning heeft opgeleverd.

1. Input scholen die dit schooljaar leerlingen naar VSO hebben verwezen

De afgelopen periode heeft het bureau gesprekken gevoerd met meerdere ondersteuningscoördinatoren en schoolleiders.

Naam school	Ondersteuningscoördinator	Schoolleider
Aeres Velp	x	x
Beekdallyceum	x	-
Candea College	x	-
Leerpark Presikhaaf	x	x
Vmbo 't Venster	x	x
Olympus College	x	x
Montessori College	x	x
OBC Huissen	x	x
HPC Zetten	x	x
OBC Bommel	x	x
Probus	x	x
Titus Brandsma	x	-
Maarten van Rossem	x	Via ondersteuningscoördinator
Het Westeraam	x	-

Tijdens deze gesprekken stonden de volgende punten centraal:

1. Wat is je eerste reactie op het idee? Zou dit helpend kunnen zijn?



2. Zou het in het geval van de leerling(en) die je naar het VSO hebt verwezen verschil hebben gemaakt als je op leerlingniveau over aanvullend budget had kunnen beschikken?
3. Zo ja, wat had je met dit budget meer of anders kunnen doen voor deze leerling(en)?
4. Opmerkingen, aanvullingen, suggesties?

Input vanuit de ondersteuningscoördinatoren:

Het grootste gedeelte van de ondersteuningscoördinatoren schat in dat extra budget op leerlingniveau de verwijzing naar VSO (m.b.t. de TLV aanvragen in het huidige schooljaar) niet had kunnen voorkomen. Hiervoor worden verschillende redenen genoemd:

- Te complexe problematiek (verzuim, psychiatrische problemen, belastbaarheid).
- Moeilijke thuissituatie, mogelijkheden van de school zijn ontoereikend. Er is te weinig grip en invloed. Samenwerking met jeugdhulpverlening is cruciaal en noodzakelijk.

Een aantal scholen denkt dat het voor sommige leerlingen wel van meerwaarde kan zijn om een budget op leerlingniveau in te kunnen zetten. Het systeem is nu te rigide: óf VSO, óf regulier VO. Met een vaak relatief klein budget zouden scholen al geholpen kunnen zijn. Dit budget zouden ze voornamelijk gebruiken om personele inzet te vergroten. Genoemd worden een gedragsdeskundige, coach en onderwijsassistent die zich richten op externaliserend gedrag, traumaverwerking (ISK) en meer toezicht en controle. Hierbij wordt wel twijfel uitgesproken of dit niet meer een tussenstap/uitstel zou zijn, dan daadwerkelijk het voorkomen van de verwijzing.

In de gesprekken kwamen verschillende andere suggesties en behoeften naar voren om leerlingen beter en langer in het VO te ondersteunen:

- Expertise (vanuit het VSO) in huis halen, gericht op externaliserend gedrag, ASS, grensoverschrijdend gedrag en depressieve klachten. Zowel gericht op deskundigheidsbevordering van het team als meedenken op casusniveau.
- Een kleine setting/trajectvoorziening binnen de school om leerlingen intensiever en structureler te begeleiden.
- Een structuurklas zoals bij het Liemers College, in Arnhem-noord en -zuid. Aansluiten bij huidige vmbo+-locaties? En Overbetuwe?
- Bovenschoolse voorziening rebound/SOS voor leerlingen met gedragsproblemen, angstproblematiek of ernstig verzuim. Leerling uit even situatie/school halen, daarna weer instromen.
- Jeugdzorg binnen de muren van de school halen voor kortere lijnen (laagdrempeliger voor ouders).

Op basis hiervan lijkt behoefte aan budget op leerlingniveau, zij het in beperkte mate. De wens is om dit te kunnen clusteren voor bredere inzet op voorzieningen en deskundigheid.

Input vanuit de schoolleiders:

Alle geconsulteerde schoolleiders geven aan dat hun scholen zich maximaal inspannen om leerlingen binnen het regulier VO naar een diploma of de arbeidsmarkt te begeleiden. Ze gaan ver in het bieden van individueel maatwerk. Als samenwerkingsverband mogen we dit ook van hen verwachten; uitgaan van deze kracht. Hoe zouden we deze kracht nog verder kunnen versterken, wat is hiervoor nodig? Er is gesproken over het inzetten van maatwerkbudgetten, expertise-inzet vanuit het VSO en organisatorische inrichting.

Maatwerkbudget

- Aanvullend budget op individueel leerlingniveau zou voor een klein deel van de verwezen leerlingen wellicht het verschil hebben kunnen maken. Het is aan te raden om voor deze groep leerlingen meer mogelijkheden voor maatwerk/aanvullende arrangementen beschikbaar te maken via het samenwerkingsverband.
- Leerlingen waarvoor een individueel budget wel het verschil zou kunnen maken, zijn leerlingen die bijvoorbeeld vanuit ziekte een aangepast onderwijsprogramma moeten volgen waarbinnen veel individuele begeleidingsmomenten nodig zijn. Inhoudelijk is dit binnen regulier VO te organiseren,



maar formatief komen scholen in de knel. Als er voor dit type leerling een aanvullend budget beschikbaar zou zijn, is er binnen regulier VO meer ruimte om de benodigde ondersteuning adequaat te organiseren. Roep van schoolleiders om weg te blijven van standaardpakketten en aanvraagprocedures. Maatwerk, laagdrempelig, flexibel inzetbaar zijn de kernwoorden die genoemd worden.

Expertise-inzet VSO

Voor het grootste deel van de verwezen leerlingen is de problematiek (gedragmatig, systeem) te complex om binnen het regulier VO een goed antwoord op te kunnen hebben of nóg meer individueel maatwerk op te kunnen bieden. Zaak is om meer preventief te werken, vroegtijdig te signaleren en al snel expertise/preventieve hulp in te schakelen.

Wens van schoolleiders is om expertise vanuit het VSO laagdrempelig in te kunnen zetten, zowel op casusniveau als op ondersteuning/deskundigheidsbevordering van docent en team (handelingsrepertoire van docenten vergroten). Dit is voor regulier VO interessanter dan 'een zak met geld'. De vraag is of je met extra geld ook de leerlingen 'beter gaat bedienen'. De inhoudelijke benadering in samenwerking met andere expertise (vso, 'meervoudig kijken') lijkt veel interessanter.

Organisatorische inrichting

- Een aantal schoolleiders (hoofdzakelijk m/h/v) geeft expliciet aan zeer tevreden te zijn over de trajectklas/-voorziening binnen de eigen ondersteuningsstructuur. Geen klas voor de 'leerling die eruit wordt gestuurd', maar een plek in de school waar in een kleine setting voor een langere periode meer intensieve begeleiding geboden kan worden. Hier gaat vanuit het swv geen aanvullend budget voor naar de scholen. Een trajectklas/-voorziening is momenteel op 14 reguliere vo-scholen ingericht (op 11 niet). Een aantal scholen die de afgelopen jaren verhoudingsgewijs wat meer leerlingen naar vso heeft verwezen, heeft geen trajectklas/-voorziening ingericht.
- Wil je echt iets kunnen organiseren binnen regulier VO, dan heb je 'volume' nodig, d.w.z. behoorlijk wat leerlingen met een zwaardere ondersteuningsvraag. Hierdoor zouden individuele budgetten gekoppeld kunnen worden tot een groepsaanbod. Logisch is om dit op een aantal plekken binnen ons netwerk te organiseren, in plaats van op iedere school in te richten. Kunnen we een aantal scholen in onze regio aanwijzen waar meer ondersteuning aanwezig is en daar vanuit het swv ook het budget op inzetten? Een soort 'vluchtheuvels' in onze regio inrichten.

Tot slot merkt zo'n beetje iedere schoolleider op dat er nauwelijks tot geen leerlingen vanuit het VSO naar zijn of haar school 'terugkomen'. Dit zou toch mogelijk moeten zijn, de schoolleiders staan hier positief tegenover. Het zou mooi zijn als ook deze beweging meer op gang zou kunnen komen. De projectgroep Samenwerking VO-VSO werkt aan het pilotplan voor het inzetten van 'overstapcoaches' die de overstap van VSO naar VO kunnen begeleiden (zowel het leerlingniveau als op het niveau van de ontvangende school). Het idee hierachter is dat een dergelijke begeleide overstap de 'drempelvrees' zou kunnen verlagen.

2. Bevragen projectgroep Samenwerking VO-VSO

Reactie van de projectgroep: nu is de bekostiging heel rigide, het zou mooi zijn als we wat meer met bedragen zouden kunnen spelen. De vraag is echter hoeveel een school 'geholpen' is met 50% TLV-budget (ca € 5000,-). Wat kan een school hiermee organiseren? En is er behoefte aan facilitering of expertise? Hoe kun je bepalen of de ondersteuningsvraag van een leerling 50% TLV 'waard' is?

De projectgroep adviseert hier goed over na te denken, zeker in relatie tot de ingezette symbioseroute. Dat is een duidelijke ambitie die het bestuur heeft uitgesproken. Het doel is expertise uitwisselen en meer naar elkaar toegroeien van vo en vso. Hoe helpend is het dan als er op leerlingniveau relatief beperkte budgetten beschikbaar worden gesteld? Het gaat meer om het bij elkaar brengen van expertise en samen beter worden.

Advies van de projectgroep: de stappen mbt symbiose eerst goed doorlopen: goed bekijken wat de meerwaarde van welke symbiosevorm is, goed evalueren en vervolgens bepalen waar nog hiaten zitten (opm EJ: conform de tweede 'actielijn' die we schooljaar 2021-2022 gaan uitvoeren: onderzoek



naar al onze arrangementen en bepalen vervolgstappen richting meer inclusief onderwijs). Dit liefst koppelen aan bestaande structuren, niets nieuws optuigen.

3. Ophalen voorbeelden / good practices andere samenwerkingsverbanden

Het bureau van het samenwerkingsverband heeft een ronde gemaakt langs verschillende samenwerkingsverbanden VO om daar voorbeelden en good practices op te halen. Het is opvallend dat ieder samenwerkingsverband aangeeft 'in ontwikkeling' te zijn op dit vraagstuk. Er is geen samenwerkingsverband dat zegt 'we zijn volledig tevreden over hoe we het momenteel hebben ingericht'. Net als wij zijn meerdere regio's dus zoekende naar hoe, met de beschikbare middelen, het meest tegemoet te kunnen komen aan zowel de ondersteuningsvragen van leerlingen als de handelingsvragen van de scholen.

De meest interessante input hebben we hieronder op een rij gezet.

Maatwerkpakketten

SWV Nijmegen VO

Nijmegen kent een aantal ondersteuningspakketten, met minimale criteria en geen 'bewijslast' of uitgebreide aanvraagprocedures. Werkt op basis van vertrouwen: als een school een aanvraag indient, dan is dit terecht. Wat blijkt: scholen gaan goed om met deze vrijheid, er zijn nauwelijks aanvragen waar het swv met de scholen over in gesprek moet.

Schematisch overzicht van de ondersteuningsbudgetten:

Naam	VO/VSO	Individueel/groep	Maximum bedrag	Plan van aanpak verplicht
Schakelpakket	Leerlingen die vanuit het (v)so instromen in het regulier vo	Individueel	€4000 (vast bedrag)	Nee
Maatwerkpakket	VSO	Individueel	Tot €5000	Ja (OPP)
Ondersteuningspakket	VO	Individueel	Tot €5000	Ja (OPP)
Groepsarrangement	VO en VSO	Groep van minimaal 5 leerlingen	Tot €10.000	Ja

SWV Zuid-Kennemerland VO

Het samenwerkingsverband begroot een deel van haar budget voor individuele onderwijsarrangementen. Dit zijn maatwerktrajecten die niet vanuit de reguliere ondersteuningsstructuur van de school geboden kunnen worden. De school kan hiervoor bij het samenwerkingsverband een vergoeding aanvragen. Bij bedragen tot € 500,- volstaat hiervoor een mail aan de directeur van het samenwerkingsverband. Voor hogere bedragen dient de school een aanvraag in (hiervoor zijn richtlijnen opgesteld). Er is geen max. bedrag per aanvraag vastgelegd.

Expertise

SWV Gelderse Vallei VO

Het samenwerkingsverband heeft de aanpak 'Doorstart' ontwikkeld. Binnen doorstart wordt een 'expertteam' ingezet dat op vraag van de reguliere vo-school aan de slag gaat met intensieve begeleiding van een leerling, binnen de context van de school. Het expertteam bestaat uit een VSO-docent, gedetacheerd naar het swv en een orthopedagoog van het swv. Het swv is nog niet tevreden over de opbrengsten en wil Doorstart herinrichten zodat de focus meer komt te liggen op het vergroten van het handelingsrepertoire van docenten, zowel op casusniveau als op ondersteuning/deskundigheidsbevordering van docent en team. Van belang hierbij is de specifieke, aanvullende expertise die vanuit het vso geboden kan worden in het kijken naar de leerling, zijn gedrag (wat zit erachter?) en het systeem/de klas waar de leerling zich in beweegt.



Sturen middels geldstromen / organisatorische inrichting

SWV Zuidoost Utrecht

Dit samenwerkingsverband laat reguliere VO-scholen financieel bijdragen aan een verwijzing naar het VSO: het eerste jaar € 10.000,- en het tweede jaar € 6.000,-. De scholen krijgen hier via de verdeelsleutel ondersteuningsmiddelen (vergelijkbaar met onze systematiek) weer een klein deel van terug. Voornaamste prikkel is het verhogen van de drempel voor verwijzing naar het VSO. Scholen worden zo getriggerd om te onderzoeken hoe ze het aantal verwijzingen kunnen verlagen. Deze aanpak is succesvol in Zuidoost Utrecht; het aantal VSO-leerlingen is de afgelopen jaren gedaald tot onder het landelijk gemiddelde.

SWV Deventer

Dit samenwerkingsverband hanteert sinds augustus 2020 het schoolmodel (vergelijkbaar met ons model: beschikbaar budget aan de voorkant naar de scholen). Daarvoor vroegen scholen voor alle mogelijke vormen van ondersteuning een arrangement bij het samenwerkingsverband aan. De verschillende arrangementen/voorzieningen bestaan dus al langer, maar moeten nu bekostigd worden vanuit het budget ondersteuningsgeld dat verdeeld is onder de scholen.

Het gaat om de volgende arrangementen:

- Afzonderlijke klassen (soort structuurklassen), die bemand worden door een docent uit het VSO. De beoogde doelgroepen zijn: populatie grensgebied regulier pro/VSO, gedragsproblematiek en ASS havo/vwo (afzonderlijk). Bij de laatst genoemde groep wordt een veilige basis geboden, maar volgen de leerlingen wel les in een reguliere klas. De verwachting is dat met name deze voorziening bijdraagt aan het terugdringen van verwijzingen naar het VSO.
- Een voorziening vergelijkbaar met onze vmbo+ (op 1 school aanwezig), gericht op structuur, vastigheid en kleinschaligheid.
- Elke school beschikt over een trajectvoorziening, met volledige bezetting door oud AB-ers.

SWV VO 30.06

- In dit samenwerkingsverband heeft iedere vo-school een trajectklas of -voorziening ingericht. Dit is onderdeel van de basisondersteuning zoals binnen het swv is afgesproken.
- Daarnaast kent dit samenwerkingsverband, verspreid over de regio, 8 Koersklassen. Deze zijn vergelijkbaar met de structuurklassen op het Liemers College. Gemiddeld 14 leerlingen (max 16) per klas, vast lokaal, vast docententeam. Het swv draagt zorg voor de ontwikkel-/opstartkosten van een Koersklas (eenmalig) en stelt € 4500,- per leerling per schooljaar beschikbaar voor deelname aan een Koersklas. Indicering voor de Koersklas wordt door het bureau van het swv gedaan; school vraagt dit aan.
- Ook dit samenwerkingsverband heeft ruimte voor maatwerk aanvragen. Geen vast bedrag per aanvraag, geen vaste formats of aanvraagprocedures.

4. Overwegingen / voorstellen t.a.v. vervolg

- Deel budget swv reserveren voor extra maatwerk mogelijkheden in regulier vo. Doel inzet budget = voorkomen verwijzing naar vso. Aanvragen bij Onderwijsloket, geen bureaucratische procedure op inrichten. Geen vast bedrag, maar afhankelijk van ondersteuningsvraag. Wel max instellen (iig niet boven TLV laag uit). Eventueel te clusteren voor een groepsaanpak.

Apart arrangement voor overstappers uit VSO of onderinstroom vanuit SO in regulier VO lijkt overbodig als er de mogelijkheid is voor deze leerlingen indien nodig een maatwerkarrangement kan worden aangevraagd.

Voorstel is overgenomen door het bestuur d.d. 9 juni 2021

- Laagdrempelig kunnen inzetten van expertise vso. Moet docent zijn (iemand met 'poten in de klei' van het vso), goed kunnen aansluiten op vragen van docenten/teams regulier vo. Aantal fte vso detacheren naar bureau swv, van daaruit inzet via Onderwijsloket. Voorbeeld Gelderse Vallei.

Voorstel is overgenomen door het bestuur d.d. 9 juni 2021



- Idee 'vluchtheuvel-scholen' en de positie van trajectklassen (wel/niet ingericht) meenemen in onderzoek naar totale spectrum aan arrangementen
Voorstel is overgenomen door het bestuur d.d. 9 juni 2021
- Sturen middels geldstromen (bijv. meebetalen aan TLV VSO) is een optie; maar past niet bij de wijze waarop wij binnen ons netwerk met elkaar willen samenwerken. Zal een noodgreep kunnen zijn als we het tij niet op een andere wijze weten te keren.
Bestuur onderschrijft bovenstaande.

